

підлітки потребують щоденного цілодобового догляду з боку дорослих осіб, що суттєво звужує соціальні контакти з ровесниками та іншими дітьми. Однак саме під час взаємодії з однолітками виникає можливість стати більш самостійними через демонстрацію своїх емоцій, рухів, реакцій на події, що позитивно впливає на формування навичок соціалізації у цілому. Наприклад, якщо підліток не може висловлюватися словесно, то використовує рухи тіла, напруження м'язів, вокалізацію або інші сигнали, пов'язані з контекстом спілкування (Hostyn I., Maes B., 2009). Вони здатні розуміти соціальну поведінку знайомого партнера у ході їхньої тривалої взаємодії (Snell M., 2002). Групові заходи також можуть стати чудовою нагодою зустрітися зі своїми однолітками та співпрацювати. Саме під час таких груп можуть виникати довготривалі дружні стосунки (Beauchamp M., Anderson V., 2010).

Крім позитивної взаємодії з ровесниками, можуть виникати й негативні ситуації, які потребують уваги з боку дорослих. Наприклад, підлітки можуть відчувати труднощі у сприйнятті словесної та символічної мови, що перешкоджає вчасному повідомленню про свої потреби, заважає ділитися думками та емоціями з ровесниками. Доволі часто інші діти при спільній взаємодії можуть неправильно зрозуміти або проігнорувати такий спосіб самовираження та викликати у них негативні емоції (Nakken H., Vlaskamp C., 2007).

Отже, для підлітків з комплексним порушенням розвитку дуже важливо зустрічатися з однолітками, щоб розвивати соціальні навички для покращення якості життя. Наразі більш детального дослідження потребує вивчення проблем, пов'язаних із труднощами соціалізації, шляхів полегшення цього процесу та впровадження нових методик соціальної роботи.

Список використаних джерел

- Тарабасова Л. Г. Соціалізація дітей з особливими потребами. Теоретико-методологічне дослідження / Л. Г. Тарабасова // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. - 2015. - Вип. 9. - С. 132-139.
- Beauchamp M. H. & Anderson V. (2010) SOCIAL: an integrative framework for the development of social skills. *Psychological Bulletin* 136, 39–64.
- Canevello A. & Crocker J. (2010) Creating good relationships: responsiveness, relationships quality, and interpersonal goals. *The American Psychological Association* 99, 78–106.
- Hostyn I. & Maes B. (2009) Interaction between persons with profound intellectual and multiple disabilities and their partners: a literature review. *Journal of Intellectual & Developmental Disability* 34, 296–312.
- Karelina K. & De Vries A. (2011) Modelling social influences on human health. *Psychosomatic Medicine* 73, 67–74
- Nakken H. & Vlaskamp C. (2007) A need for a taxonomy for profound intellectual and multiple disabilities. *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities* 4, 83–87.
- Savina L.Y. Socialization of children with disabilities in the process of social-cultural rehabilitation. PhD dissertation, 2002.

Пілат К., студентка МП-2
кафедри Школа соціальної роботи
факультету соціальних наук і соціальних технологій НаУКМА

ПОТРЕБИ ЗАСУДЖЕНИХ ОСІБ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ «ЦИФРОВІ НАВИЧКИ» В УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ НА ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ ДО ЗВІЛЬНЕННЯ

1.

Стрімка цифрова трансформація у світі та постійна зміна й оновлення цифрових технологій можуть створити суттєві перешкоди для засуджених осіб після звільнення, оскільки стосуються багатьох аспектів суспільного життя (інформаційно-консультаційні сервіси, робота ЦНАПів, переведення державних послуг та документів в онлайн формат тощо). Установи виконання покарань проводять певну роботу з підготовки засуджених до звільнення, але наразі не готують їх до повернення в сучасне цифрове суспільство (Järveläinen, Rantanen 2020).

Відповідно до Програми діяльності Кабінету Міністрів України на 2020 р., дана проблема означена як необхідність впровадження дієвого інструментарію, спрямованого на інформування засуджених з питань публічних та електронних послуг, що свідчить про актуальність даної проблематики.

З метою вивчення потреб щодо організації онлайн навчання в установах виконання покарань спільно із Департаментом виконання покарань Міністерства юстиції було проведено опитування засуджених. Задля отримання необхідної інформації було обрано кількісні методи опитування. Інструментарій розроблявся для використання в онлайн форматі та складався з двох основних блоків. Перший блок визначав соціально-демографічні характеристики засуджених, другий – загальний рівень знань та умінь щодо користування цифровими технологіями.

Оскільки респонденти перебувають у закладах закритого типу, то для вірогідності даних було окреслено певні умови проведення: вільний доступ до технічного обладнання, забезпечення безперебійним інтернетом та добровільність в заповненні опитувальника.

Формування вибірки дослідження відбувалось за наступними критеріями: установи виконання покарань мали підтвердити наявність необхідного технічного обладнання (комп'ютери), зручного приміщення та інтернету в установі; до опитування залучалися лише ті респонденти, яким на цей момент залишилось відбувати покарання не більше 10 місяців.

Всього в опитуванні взяли участь 568 засуджених, які перебувають у 29 установах виконання покарань. Отримані результати свідчать, що більшість респондентів дійсно не володіють інформацією щодо функцій державного додатку для зберігання документів та отримання послуг, а

також не ознайомлені з процедурою та установами, де можливо отримати ID карту та закордонний біометричний паспорт. Значна частина засуджених (63,2%) не володіють інформацією про те, як отримати соціальні послуги та до яких державних/недержавних установ можна звернутися. Більше половини опитаних не знають способів пошуку, обрання та запису до сімейного лікаря та не мають достатньо досвіду з користування онлайн-мап для пошуку місцезнаходження потрібного об'єкта, прокладання маршруту та визначення схеми проїзду в громадському транспорті. Виявлено проблеми, пов'язані з необхідністю здійснення безконтактних платежів. Деякі респонденти не орієнтуються з питань використання соціальних мереж для задоволення своїх потреб, наприклад, для працевлаштування після звільнення.

Загалом, дослідження показало, що переважна більшість засуджених дійсно мають потребу в організації онлайн навчання безпосередньо в установах виконання покарань. Найбільш популярні теми повинні стосуватися: цифрової трансформації документообігу (81,1 %), отримання соціальних (63,2 %) та медичних послуг (59,2 %), користування транспортними послугами (53, 5%), здійснення платежів (65,7 %), комунікації та пошуку інформації в інтернеті (53 %), працевлаштування після звільнення (73,6 %).

Відповідно, саме ці теми ввійдуть до навчального модуля «Цифрові навички» у рамках магістерської роботи (як складової Програми підготовки до звільнення засуджених), що реалізується Департаментом виконання покарань Міністерства юстиції України. Планується підготовка відео семінарів з детальними коментарями для слухачів та розробка інформаційних матеріалів для більш детального ознайомлення.

Список використаних джерел

Järveläinen, E., & Rantanen, T. (2020). Incarcerated people's challenges for digital inclusion in Finnish prisons. *Nordic Journal of Criminology*.

Програма діяльності Кабінету Міністрів України (від 12.06.2020 №471) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/81/f495727n7.pdf>

Кріжик К.С., студентка МП-1
кафедри Школа соціальної роботи
факультету соціальних наук і соціальних технологій НаУКМА
k.krizhik@ukma.edu.ua

Науковий керівник: **Романова Н.Ф.**, канд. пед. наук, доцент, Національний університет «Києво-Могилянська академія»
natalia.romanova@ukma.edu.ua

ПРОБЛЕМИ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ В УМОВАХ ДИТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В НАУКМА